

Ганна Ляховецька

*судова експертка сектору досліджень у сфері інформаційних технологій
Одеського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС
України, м. Одеса, Україна*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЗОВНІШНОСТІ ОСОБИ

Найбільш істотна роль в ідентифікації особистості належить криміналістичній портретній експертизі. Можливості портретної експертизи досить великі, але вони напряду залежать від якості наданих на дослідження об'єктів.

У сучасному світі частіше об'єктами експертиз стають зображення, які було вилучено з соціальних мереж. Зображення, які поширюються у соціальних мережах зазнають багатьох змін, не завжди об'єктивно та достовірно відтворюють реальність, що є обов'язковою умовою для провадження судової портретної експертизи. При застосуванні коректорів зображення, особа яка на них зображена може отримати інші ознаки зовнішності, що може привести до експертної гносеологічної помилки. Наприклад за допомогою інструментів додатку Photoshop змінюється колір очей, їх розмір, маскуються татуювання родимі плями, змінюються риси обличчя[1].

Також треба зазначити, що найбільш розповсюджуваними об'єктами дослідження в судовій портретній експертизі є відео-матеріали. Відео-матеріал має більше переваг на відміну від фотозображень, так як на відеозаписі особа зафіксована у різному положенні, під різним кутом освітлення, та у різному ракурсі. При покадровому дослідженні відеозаписів можливо простежити, що на кожному кадрі елементи та ознаки зовнішності можуть відображатися по-різному. Також відеозапис фіксує особу у динаміці, що свідчить про те, що на відеозаписі фіксуються також динамічні ознаки зовнішності, які теж можуть бути використані для ідентифікації. Успіх експертного ототожнення за відео-матеріалами багато в чому залежить від їх правильного підбору, якості, часу і умов зйомки, також від якості апаратури на яку проводиться відеозапис.

Фіксація зображення особи у динаміці, крім переваг також має і свої недоліки. На достовірність відображення зовнішності людини на відеокадрах може впливати цілий комплекс факторів, які необхідно враховувати при аналізі ознак зовнішності. В рамках практичної судово-експертної діяльності з використанням методу візуального аналізу при проведенні попередньої стадії дослідження, було виявлено, що більшість наданих на дослідження відео-матеріалів не відповідають вимогам, які висуваються до об'єктів, які підлягають ідентифікації за ознаками зовнішності. [2, 3]. Зазвичай такі відео-матеріали вилучаються з камер зовнішнього спостереження та торгових павільйонів. Це обумовлено тим, що з метою економії власник встановлює погані за якістю відеокамери, з широким вуглом захвату площі та малою роздільною здатністю зображення 720x576 точок та нижче, тому рухомі об'єкти можуть відображатися не чітко - «змазано», а при відтворенні відеозапису можуть проявлятися так звані

артефакти, наприклад «ефект гребінки», а враховую те, що під час пандемії носіння захисної маски є обов'язковим, що призводить до того, що більша частина обличчя особи стає закритою - проведення судової експертизи за таких умов стає здебільш складніше, а в деяких випадках проведення ідентифікації особи стає неможливим. Адже при умові, що відеофайл доброякісний, проведення ідентифікації особи за ознаками зовнішності можливе навіть при наявності захисної маски, якщо відображені інші елементи зовнішності, наприклад вухо.

Таким чином, відеоспостереження втрачає свої основні функції в кримінальній та слідчій (розшуковій) діяльності, а особу можливо описати лише по загальнофізичним елементам зовнішності, що не дає змогу відокремити конкретну особу з певної групи людей.

Вирішення проблеми з недоброякісними відеофайлами дасть змогу експертові віришити поставлені на експертизу запитання, що прискорить розслідування та розкриття злочину.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колеснікова І.А., Демидова Є.Є., Домашенко О.М., Латиш К.В. Профілактика експертних помилок під час дослідження цифрових фотозображень. Юридичний журнал. №6, 2022. С. 427-429.

2. Методика ідентифікації особи за ознаками зовнішності за матеріальними зображеннями / [укл. Коструб А.М., Павленко О.С., Чашницька Т.Г.]. К. : ДНДЕКЦ МВС України, 2013 (р/код в Реєстрі методик проведення судових експертиз під номером 6.2.05).

3. Ідентифікація особи за ознаками зовнішності: метод. реком. Ю.Ю. Нізовцев. К.: ІСТЕ СБУ, 2013. 52с.